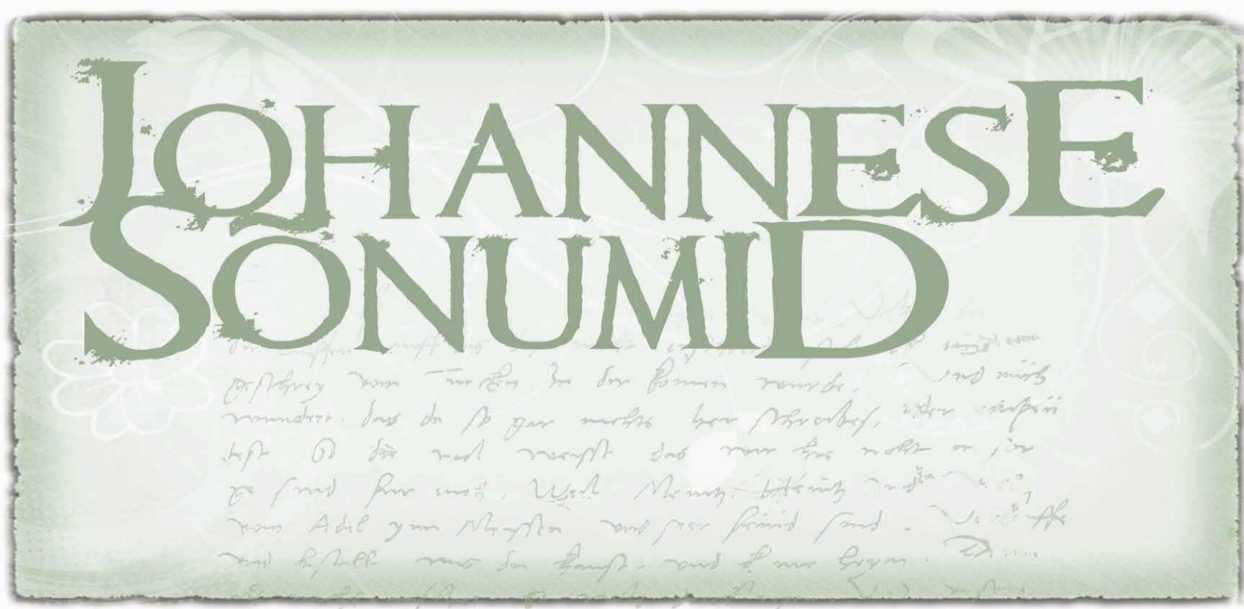

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus

APRILL 2017

VABADUSE TEETÄHISED

Selle aasta aprill on eesti rahvale ja eesti kirikule eriline. Konsistoorium on moodustanud komisjoni kolmikjuubeli – reformatsioon 500, EELK 100 ja EV 100 - ettevalmistamiseks. Oleme ettevalmistavas tööühendas selle kolmiku võtnud kokku nii: usus vabastatud vaba rahvana vabas kirikus ja vabas riigis.

Reformatsioon on usupüha, mille keskmeks on evangeeliumi sõnum, mis inimest vabastab, julgustab ja rõõmustab. Reformatsioonil on oikumeeniline tähendus, mis puudutab kogu kristlaskonda. Tänu luterliku kiriku tööle tõlgiti Piibel eesti keelde ja ilmus esimest korda trükist aastal 1739. Rahvahariduse aluseks said luterlikul Rootsi ajal loodud koolid, rahvas pidi õppima lugema, et Piiblist aru saada. XIX sajandi lõpuks oli Tartu ülikoolist kasvanud terve hulk eestlastest pastoreid, kes olid aktiivsed ka rahvusliku liikumise edendajad.

1917. aastaks oli areng nii kaugel, et peeti Eestis esimene kirikukongress, kus otsustati asuda ehitama Eesti luterlikku kirikut vabaks rahvakirikuks. Eesti kirik loodi üheksa kuud enne kui Eesti Vabariik. Mida see tähendab? Kirik sai vabaks riikliku eestkoste alt ja võis vabalt oma tegevust arendada. Kirik on vaba, kui ta laseb end juhtida evangeeliumil ja toetub Jeesusele Kristusele, kes on ühe, püha, üleilmse ja apostliku kiriku Issand.

Nõnda jõuame kolmanda teemani – vaba riigini. Euroopa ühiskondlik-poliitiliste murrangute taustal oli tekkinud sobiv hetk iseseisvuspüüdluste täitumiseks. Eesti rahvas ja eesti ristirahvas olid suuresti kattuvad. Usk Jumalasse, julgus ja vabadus, hariduse ja vaimuvalguse väärtustamine ning kogukondliku elu korraldamise taotlus oli loonud võimaluse poliitilise iseseisvumise ja riikliku enesemääramise saavutamiseks.

Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks valmistumine on hea võimalus arutleda, millised on meie lähtekohad ja sihid ning ühised hüved. Hädavajalik on süvendada ja avardada riikliku iseseisvuse mõistmist ning iga inimese vastutust oma riigi hoidmisel.

Alanud kuul läheme mõtetes sada aastat tagasi. Laguneva Vene impeeriumi pealinnas Peterburis, mis aastail 1914-1924 kandis Petrogradi nime, arenesid sündmused tohutu kiirusega. Peterburi kümned tuhanded eestlased olid Jaani kiriku liikmed. Koos kodueestlasega küpses neil mõte liita eestlastega

asustatud alad üheks ja taotleda sellele alale autonoomiat. Teatavasti oli Eesti ala jagatud kaheks: Põhja-Eestiks ja Liivimaaks. Mihkli kihelkond oli poolitatud ja jagatud kahe regiooni vahel.

“Üheks esimeseks ja mõjuvamaks Eesti rahvuslise iseteadvuse avalduseks välise ilma ees tuleb pidada Peterburis (Petrogradis) toimepandud eestlaste poliitilist meelevallandust. Oma ulatuse poolest oli see ennenägemata suur ja mõju poolest ajalooline sündmus, mille mälestus osavõtjate südames iial ei kustu,” kirjutab Pealinna Teataja, eestlaste ajaleht Peterburis.

Meelevallanduse algataja oli Eesti Vabariiklaste Liit, mille asutasid Petrogradis viibivad Eesti sõjaväelased mõni päev pärast veebruarirevolutsiooni 1917. Pöörduti Petrogradi ja ümberkaudsete organisatsioonide poole üleskutsega korraldada ühine meelevallandus autonoomia taotlemiseks. Ettepanek leidis poolehoidu ja 8. aprillil 1917 toimuski eestlaste manifestatsioon autonoomianõude toetuseks. Jaani kiriku juurde kogunes ligi 40 000 eestlast, nad liikusid sõjaväeorkestrite marsihelide saatel sinimustvalgete lippude ja loosungitega läbi linna Tauria palee juurde, et nõuda Venemaa Ajutiselt Valitsuselt Eestile autonoomiat. Memuaarides öeldakse, et üheskoos lauldi eestikeelseid rivilaule: “Eestimaa, mu isamaa”, “Kui Kungla rahvas” ja “Isamaa ilu hoiledes” jt.

Juba neli päeva hiljem kinnitas Ajutine Valitsus määruse, millega Eesti sai autonoomia sugemetega omavalitsuse. Eestimaa kubermang (Põhja-Eesti) ja Liivimaa kubermangu põhjaosa (Lõuna-Eesti) ühendati üheks haldusalaks. Just selle mälestuseks koguneme 12. aprillil Mihkli kirikusse ühispalvuseks. Kõnelevad peaminister Jüri Ratas ja peapiiskop Urmas Viilma. Kontserdi annab Rahvusmeeskoor. Kubermangukomissariks määrati Jaan Poska ja omavalitsusorganina alustas tegevust Eestimaa Kubermangu Ajutine Maanõukogu (Maapäev) - esimene ülemaaline eesti rahva esinduskogu.

Inimesel kulub sigitamisest sündimiseni üheksa kuud. Eestil kulus autonoomianõude väljendamisest riikliku iseseisvuse väljakuulutamiseni kümme kuud.

Tahan loota, et ka meis elab edasi see julgus ja oskus, mis oli meie esiisadel vaba kiriku ja vaba riigi ehitamisel. Soovin, et meie ajalugu, tänapäev ja tulevik võiksid olla meie mõtetes ja elus esikohal nii sel kuul kui ka kogu juubeliaastal.

Tiit Salumäe

Piiskop

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA APRILLIS.

P, 2. aprill kl 9.30 Leeritund Jeesus Kristuse isik. Jumal ja inimene. Lunastus. Õpetus kolmainsusest. Algkristluse teke, õpetuse kujunemine ja kristluse levik (Jaanimajas).

Kl 11 paastuaja 5. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Kannatuste pühapäev. Lastekirik. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Teno Ilves ja organist Lia Salumäe (Jaani kirikus). **Kl 18.00**

Noorteõhtu (noortetoas kantseleimaja II korrusel).

T, 4. aprill kl 16.45 Jaanimardikad (Jaanisaalis). **Kl 18.30** toomkoori proov (Jaanisaalis).

R, 7. aprill kl 9 hommikupalvus (Jaani kirikus). **Kl 17.00** segakoori proov (Jaanisaalis).

L, 8 aprill kl 17 kirikontsert. Esineb Kirkkonummi soomerootslaste Miikaelikoor. Susanna Joki (sopran) ja Hanna Noro (flööt). Vaba annetus. (Toomkirik).

P, 9. aprill kl 9.30 Leeritund Usutunnistused. Kümme käsku, patt ja piht. Sakramendid. Meie Isa palve. **kl 11 Palmipuudepüha jumalateenistus armulauaga** (Jaani kirikus). Aukuninga alandustee. Noorte näidend. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Kalle Jätsa ja organist Lia Salumäe.

E, 10. aprill kl 12 Suure nädala esmaspäeva palvus. Jeesus Ketsemanis (Jaani kirikus).

T, 11. aprill kl 12 Suure nädala teisipäeva palvus. Jeesus kohtu ees (Jaani kirikus). **kl 16.45** Jaanimardikad (Jaanisaalis). **Kl 18.30** toomkoori proov (Jaanisaalis).

K, 12. apill kl 12 Suure nädala kolmapäeva palvus. Jeesus mõistetakse surma (Jaani kirikus).

N, 13. aprill kl 18 Suure Neljapäeva armulauajumalateenistus. Püha armulaud. Teenib piiskop. Tiit Salumäe ja organist Lia Salumäe (Jaani kirikus).

R, 14. aprill kl 11 Suure Reede sõnajumalateenistus. Teenib piiskop Tiit Salumäe ja organist Lia Salumäe. Laulab koguduse segakoor (Jaani kirikus).

L, 15. aprill kl 19.30 palvus ja paasaküünla süütamine Jaani kirikus ja protsessioon toomkirikusse ning paasaöö missa ja ristimine. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, vikaarõpetaja Kristel Engman ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe. Laulab toomkoori ansambel (Jaani kirikus ja Toomkirikus).

P, 16. aprill kl 11 Kristuse ülestõusmise püha jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Teema: Jeesus on surnuist üles tõusnud. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, vikaarõpetaja Kristel Engman ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe. Laulab segakoor (Toomkirikus).

T, 18. aprill kl 16.45 Jaanimardikad (Jaanisaalis). **kl 18.30** toomkoori proov (Jaanisaal).

R, 21. aprill kl kell 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 13.30** teetund (Jaanisaalis). Hooaja lõpetamine.

L, 22. aprill kl 16.00 piiblitund "Piibel köögis" (Jaanimajas).

P, 23. aprill kl 11 Ülestõusmisaja 2. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Valguse pühapäev. Teema: Ülestõusnu tunnistajad. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe. (Toomkirik).

T, 25. aprill kl 16.45 Jaanimardikad (Jaanisaal); **kl 18.30** toomkoori proov (Jaanisaal).

R, 28. aprill kell 9 hommikupalvus (Jaani kirik). **Kl 17** segakoori proov (Jaanisaal).

P, 30. aprill kl 9.30 leeritund Liturgilised värvid. Kirikuaasta ring ja kiriklikud pühad. Kiriku ruum, jumalateenistus ja armuvahendid. Kiriklikud talitused. Kirikumuusika. Kristlik kunst ja kristlikud sümbolid. **Kl 11.00 Ülestõusmisaja 3. pühapäeva jumalateenistus armulauaga.** Teema: Hea karjane. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (Jaani kirikus). **Kl 18.00** jumalateenistus De la Cardie hooldekodus.

OLULINE TEADA!

KUTSE HÖBELEERI

Sel aastal on oodatud kõik, kes käisid leeris Haapsalu toomkirikus aastal 1992 hõbeleeri jumalateenistusele pühapäeval, 11. juunil 2017 kell 11.00 Haapsalu toomkirikus. Palun andke see kutse edasi ka oma leeriõdedele ja leerivendadele, kellega on teil side. Kontaktisikuks hõbeleeri korraldamisel on Lydia Kalda. Palun andke endast märku e-kirjaga lydia.kalda@hotmail.com Ühtlasi ootame abilisid, kes saavad aidata kaasa selle kauni tähtpäeva korraldamisel. Valmisolekust teatada samuti Lydiale.

Teretulemast hõbeleeri!

SUVINE LEERIKURSUS

Võimalik on avada leerikooli grupp suvel. Mõtlen nendele, kes on lapsena ristitud ja nüüd saanud täisealiseks aga ka vanematele, kes on leeris veel käimata. Soovidest andke teada koguduse õpetaja Tiit Salumäele, 528 0635; tiit.salumae@eelk.ee.

KUTSE TALGUPÄEVALE

Laupäeval, 6. mail on suur üle-eestiline Teeme ära talgupäev. Sel päeval teeme ühiselt talgutööd Haapsalu Jaani kiriku ja kantselei-maja juures, kl 9 kuni 14. Peamine eesmärk on koristada kantseleimaja pööningut ja garaaži, et teha ettevalmistusi uue ja avara kogudusesaali ehituseks. Kavas on ka kevadine aknapesu ja lillepeenarde korrastamine. Talgutöid juhib Kalle Jätsa. Päeva lõpetame ühise talgusupiga. Anna teada oma osalemisest! Oled oodatud talgupäevale, jõukohase ülesande leiame igale abilisemale!

KIRIKUKONTSERDID MAIS

Kirikukontsert Haapsalu toomkirikus 13. mail 16.00. Projekti nimi: Rein Rannapi „Hingelinnud“. Esitajad: Pärnu tütarlastekoor Elise, naiskoor Linda ja naiskoor Kirekeeled ning kammeransambel. Sissepääs piletiga.

Kirikukontsert toomkirikus 20.mail kell 18.00. Esinevad naiskoor Katajaiset Tampereest, dirigent Jussi Tamminen ja naiskoor Kaasike, dirigent Sirje Kaasik. Sissepääs vaba annetuse.

MÄRTSI SÜNDMUSTEST.

12. märtsil pidas EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse uus nõukogu oma esimese korralise töökoosoleku. Kuulati koguduse tegevusaruannet, kinnitati 2016.a. majandusaruanne. Tulud: 66440 € ja kulud: 66433 €. Kinnitati 2017.a. eelarve. Tulud 49800 € ja kulud 50131 €. Jaanuaris-märtsis on tulude laekumine väiksem kui kulud. Koguduse liikmetel palutakse tasuda liikmemaks võimalikult igakuuliselt. Vaadati läbi koguduse tegevuste aastaplaan. Reformatsiooniaasta suursündmus on 20.-21. augustil toimuv "koraalimaraton" Haapsalu toomkirikus. Katkematult lauldakse läbi 36 tunni jooksul terve lauluraamat.

Laupäeval, 25. märtsil toimusid märtsiküüditamise 68. aastapäeva mälestusüritused. 1949. a. 25. - 29. märtsini küüditas nõukogude võim Siberisse üle 20 000 eestimaalase.

Keskpäeval oli toomkiriku ristimiskabelis mälestuspalvus ja seejärel tulime Vabadussõja mälestussamba juurde. Pärja asetas Läänemaa Memento Ühendus. Meie kohus on mäletada ja mälestada.

PIIBEL KÖÖGIS.

Wittenbergi Koidutäht Katharina von Bora (29.01.1499-20.12.1552) III

21. jaanuaril toimunud Piibel köögis kokkusaamisel rääkis õpetaja Kristel Engman seoses reformatsiooni 500. aastapäevaga Martin Lutheri abikaasast Katharinast. Avaldame nuppeid piiblitunnist. Kevadistes piiblitundides on luubi all reformaator Martin Lutheri elu, tegevus ja õpetus.

Wittenbergi lossikirik. Foto: internet.

Katharina elu arvatavasti kõige aktiivsem ja õnnelikum periood kulges suure reformaatori abikaasa ja pereemana. Lutherite perre sündis kuus last, lisaks kasvasid nende kõrval neli kasulast: juunis 1526 Johannes (Hans) Luther (suri 1575); detsembris 1527 Elisabeth Luther, kes aga suri juba järgmisel aastal; mais 1529 nägi ilmavalgust Magdalena Luther, kes suri 13aastaselt 1542. aastal ning kelle surm jättis Martin Lutherisse sügava haava; novembris 1531 sündis Martin Luther noorem (suri 1565); jaanuaris 1533 Paul Luther (suri 1593) ning viimase lapsena detsembris 1534 Margarethe Luther (suri 1570). Pere kuus last nägid ilmavalgust kaheksa aasta jooksul, mis ei olnud erandlik tolle aja kohta, küll aga on seda tänapäeval.

Lutherite elu kulges endises augustiinlaste kloostris Wittenbergis, kus Luther ise oli mungana elanud ning mis hiljem sisustati Lutherite koduks. Hoonete kompleks kannab tänapäeval nime *Lutherhaus* ning selles tegutseb reformatsioonimuuseum, mis iseäranis reformatsiooni juubeliaastal väärrib külastamist. Ühtlasi on see Wittenbergi Lossikiriku kõrval üks linna suurimaid vaatamisväärsusi.

Lutherite kodu, endine klooster Wittenbergis. Foto: internet.

Lisaks pereema lõppematutele kohustustele elas Katharina aktiivselt kaasa abikaasa tegevusele nii ülikoolis, koguduses kui ka ühiskondlike protsesside mõjutajana. Martin Lutheri tegevus viis teda sageli ka kodust kaugemale. Need reisid olid heitliku tervisega Lutherile sageli kurnavad ning üks teadaolevaid etteheiteid Katharina reformaatorile oli, et need reisid võivad Lutheri elu ja tervise ohtu seada. Ühel sellisel reisil Eislebenis 17. veebruaril 1546 Martin Luther surebki.

Lutheri surmale järgnevad aastad olid Katharinale nii vaimselt kui ka majanduslikult väga rasked. Mõnede autorite kohaselt ei taastunud ta vaimselt Lutheri surmast oma elu lõpuni. Raskusi oli mitme kinnisvara majandamise ja pere ülalpidamisega. Ehkki Luther oli erandlikult toonasele ajale oma maise vara pärandanud Katharinale, puudusid perel regulaarsed sissetulekud. Samas oli Katharinal mitmeid Lutheri mõttekaaslastest ja õpilastest toetajaid. Üks, kes perele rasketel aegadel toeks oli, oli Martini ja Katharina laulatanud Johannes Bugenhagen. Lutheri üks lähemaid kaastöölisi Bugenhagen oli ka see, kes viis läbi Lutheri matusetalituse ja pidas matusekõne.

Samal ajal teravnes poliitiline olukord. Karl V ja evangeelsete vürstide vahelised pinged tipnesid Mühlbergi lahinguga ning Wittenberg langes Karl V vägede võimu alla. Katharina põgenes lastega Magdeburgi. Vaatamata sellele, et Taani kuningas Christian III pakkus Katharinale asüüli, otsustas Katharina koju — Wittenbergi — tagasi pöörduda. Kuid ees olid järgmised katsumused: 1552 puhkes Wittenbergis katk ning Katharina põgenes koos Martin *juniori*, Pauli ja Margarethaga Torgause. Teel perutama hakanud hobuseid rahustada püüdes kukkus Katharina sadulast maha tee kõrval olevasse vett täis kraavi. Et oli sügisene aeg, külmetus Katharina ja haigestus tõsiselt. See haigus jäi talle viimaseks kannatuseks tema maisel teekonnal. Katharina lahkus ajast igavikku 53aastasena 20. detsembril 1552, kuus aastat peale abikaasa surma. Kui Luther maeti Wittenbergi lossikirikusse, siis Katharina viimne rahupaik on Torgau Mariakirikus.

Wittenbergi Koidutähe elu võib jagada suuresti neljaks perioodiks: esmalt varane lapsepõlv, teiseks kloostrisse minek, elu noviitsi ja nunnana, kolmandaks kloostrist põgenemine ja elu Lutheri abikaasana, ja viimaseks – ilmselt tema elu kõige süngem aeg – periood peale Lutheri surma.

Tema pärandit võib hinnata mitmeti, sõltuvalt sellest, millist aspekti tema elust ja tegevusest vaadelda. Inglastel on ütlemine, et iga erakordse mehe selja taga on erakordne naine. See pädeb ka Wittenbergi Koidutähe puhul. Kui Luther lõi Katharinaga abielludes abielus oleva vaimuliku rollimudeli, siis Katharinast sai evangeelse pastoriproua prototüüp. Lutherite kodust Wittenbergis sai luterliku pastoraadikultuuri eeskujud. Lutherite kodu oli külalislahke ning külalisi viibis selles majas sageli ja palju. Samuti iseloomustasid seda kodu rõõmsameelsus ja muusikaarmastus. Lutherite kodus toimunud regulaarsed jumalateenistused, palvused ja pühakirjalugemised kasvasid ja hoidsid elavana majaanike ja selle külaliste usku.

Arvatavasti jõudis Katharina olla kaugelt rohkem kui pereema ja majapidamise korraldaja. Ta tundis suurt huvi Lutheri kirjutiste ja loomingu vastu. Sageli võttis ta neid ka kommenteerima leides, et Luther end kohati liiga toorelt väljendab. Selles väljendub osaliselt ka nende seisuslik erinevus - Lutheri talupoeglik robustsus erines aadlisoost Katharina maneeridest.

Martin Lutheri bareljeef Lutherite maja seinal.

Katharina Lutheri pronkskuju Lutherite maja aias. Fotod: internetist

Väga keeruline ülesanne on ammendavalt hinnata Katharina mõju Martin Lutheri tegevusele ja loomingule. Kahtlemata oli mõlema puhul tegu väga tugevate isiksustega, keda sidus sügav austus teineteise vastu ning see tugines ühisel usul armulisse Jumalasse. Katharinat peetakse kõige olulisemaks naiseks protestantlikus kirikuloos ning vaieldamatul on Wittenbergi Koidutähe näol tegemist naisega, kelle tegevus vajaks põhjalikumat uurimist ja tutvustamist.

Küpsetatud soolaheeringas hernepudru ja meesinepiga.

Antud roog on mitme allika (<http://www.svz.de/deutschland-welt/leute/luther-kocht-luther-id14455401.html>; http://www.saarbruecker-zeitung.de/saarland/saarbruecken/dudweiler/subdir/Dudweiler:art446635_6385003#) andmetel olnud üks Martin Lutheri lemmikroogadest. Keeruline keskaegne valmistusviis https://www.zh.ch/internet/de/aktuell/news/medienmitteilungen/2014/einst_und_jetzt/_jcr_content/contentPar/downloadlist/downloaditems/einst_und_jetzt_ausg.spooler.download.1407830355057.pdf/einst_und_jetzt_06_2014.pdf asendati „Piibel köögis“ osalejate poolt tänapäevasema retseptiga.

Heeringa jaoks: 4 soolaheeringat või heeringafilööd; natuke äädikat; pipart maitsestamiseks; jahu paneerimiseks; õli (võimalusel mooniõli).

Hernepudru jaoks: 200 gr kuivatatud herneid või hernejahu; ½ tl soola; veidi õlut; maitse järgi eelnevalt soojendatud vedelat mett.

Meesinepi jaoks: 1 ½ sl kanget sinepit; 1 ½ sl mahedat sinepit; 2 sl mett.

Heeringa valmistamine:

Marineerida heeringat paar tundi äädikalahuses.

Soojendada küpsetusahi 200 kraadini. Võtta heeringas äädikast välja ja kuivatada köögipaberiga ning maitsestada pipraga. Paneerida jahuga, üleliigne jahu maha raputada. Määrida kalad õliga ning asetada ahjuresse ahju keskossa. Ahju alumisse ossa asetada tühi ahjuplaat eralduva vedeliku jaoks. Küpsetada pöördõhuga ahjus 8-10 minutit. Asetada kalad seejärel võiga määritud ahjuvormi ning grillida 240 kraadi juures umbes 7 minutit, kuni kalad saavad krõbeda kooriku.

Hernepudru valmistamine:

Keeta herved kasutusjuhendi järgi pehmeks, kurnata korralikult. Püreestada, maitsestada soola ja vedela meega, lisada soovi järgi õlut.

Meesinepi valmistamine:

Segada sinep ja mesi ühtlaseks kastmeks.

SAAME TUTTAVAKS: KOGUDUSE NÕUKOGU UUS LIIGE – KOIT LATIK.

Metsa- ja loodusemees Koit Latik on alles üsna noor koguduse liige – leeris käis kaks aastat tagasi. Ristitud on ta Viru-Jaagupi kirikus ja nagu tol ajal kombeks, juba lapsena. Koit on sündinud 2. oktoobril 1946 Rakvere lähedal Inju külas. Abikaasa Rutiga on neil kaks last ja viis lapselast.

Koidu elu on metsaga seotud. Ta on metsa rajanud ja metsandust juhtinud, olnud looduskaitseinspektor ja keskkonnaametnik. Praegu on ta väikest viisi metsakonsulent ja koeratreener.

Koit Latik Riko ja Sädega. Pruuni karva Riko on hannoveri verekoer ja must Säde on labradori retriiver.

Oled sünnilt virulane, aga elatud aastate poolest läänlane. Kuidas sa Läänemaale sattusid?

Läänemaal olen olnud juba nii kaua, et sammal on peale kasvanud - varsti 50 aastat. Läänlane sai minust paar aastat pärast EPA (praegu maaülikool) metsanduse eriala lõpetamist. Tudengina olin Läänemaal praktikal ja see kant hakkas meeldima. Tollast metsamajandit juhtis Talis Klimberg, erudeeritud ja seltskondlik mees. Tema asutas mälestusväärse Forestalia koori, kus laulsid metsamehed üle Eesti. Seltsielu oli elav ja haaras kaasa.

Oled nõukogusse valitud kui loodushoiusuhete arendaja. Räägime siis viimase aja ühest tulisemast vaidlusest – metsaseaduse muudatustest ja metsa raiumisest. Kas õigus on neil, kes ütlevad, et metsa raiutakse liiga palju või neil, kes tahavad veel rohkem raiuda?

Üks vaidlus käib kuusikute raievanuse vähendamise üle. Metsaseaduse eelnõu ütleb, et heal kasvukohal kasvavaid kuusikuid võib raiuda juba 60 aastasena. Praegu peab olema raiutavas kuusikus puu keskmine diameeter vähemalt 26 cm või vanus vähemalt 80 aastat.

Enamasti on paraku nii, et viljakas kohas kasvavad 50-60aastased kuusikud on juba saavutanud nõutava läbimõõdu ja levivama hakkavad puidumädanikud ning ulukikahjustused. Sellised haiged või vajaliku jämeduse saavutanud puistuid raiutakse ka praegu, kuid raieloa saamiseks tuleb teha tülikaid toiminguid - taotleda sanitaarekspertiise. Lihula maantee ääres Haapsalu linnale kuuluv ligi 30 m kõrgune ja 80 aasta vanune kuusik on 80% ulatuses juurepessuga nakatunud. 20 aastat tagasi saanuks sealt hektari kohta 200 tm kena palki ja 50 tm küttepuud. Nüüd on kasvava metsa tagavara ikka veel niisama suur, sest juurdekasvu võrra on haiged puud kuivanud ja välja langenud, kuid palki on seal vaid 50-70 tm. Kavandatav seadusemuudatus raiemahtu ei suurenda, vaid sätestab selle, mis tegelikkuses nagunii toimub, nõnda on muudatus õige ja vajalik.

Raievanuse üle käib kõva lament, aga tähelepanuta on jäänud kuusikutes turberaiete lubamise kava. Turberaie tähendab, et vanemad puistud paarikümne aasta jooksul hõrendatakse nii, et vana metsa alla tekiks järelkasv ja kui viimane järk raiutakse, ei jää järele lage lank, vaid metsanoorendik.

Konks on aga selles, et kasel ja männil on juur sügaval ja puud tuultele vastupidavad, seal on turberaie mõeldav. Kuuse juur on aga pinnapealne ja torm lükkab sellise harviku ümber. Häirib, et seadust tehakse justkui katsetust, et proovime, kas kuusikud jäävad püsti. Ei jää, seda on küllalt nähtud, kuidas raielangi tuultele avatud küljel kuused kukuvad. Mõeldes kliima soojenemisele ja tormide sagenemisele ei tohiks seda muudatust teha.

Kolmas teema: valitsus tahab karmistada erametsades metsa uuendamist, sundida omanikku istutama langile uut metsa. Hea küll, istutame kuuse või männi, aga see puuke vajab 20-30 aastat hoolt. Metsakultuuri ründavad alguses putukad, siis lämmatab rohi, siis paakspuu, sarapuu ja lepavõsa. Noort metsa tuleb 30 aastat nende rünnakute eest hoida. Nii kaua peab ka kontrollimehhanism toimima, aga riigile on see üle jõu käiv ja tulutu ülesanne.

20meetrise lepiku all kiratsevaid ja hukkunud kuusekultuure on näha Seljakülas, Tuudil ja paljudes kohtades üle Eesti. Midagi võib jääda maaomaniku vaba tahte ja eetika asjaks. Mets tekib looduslikult igal juhul ja enamasti on eestlane arukas ning suunab metsanoorendiku kasvu ka kõrvaliste käsuta.

Vahtu lüüakse kuusikute lageraie ümber, aga mured on hoopis mujal. Rohelise looduskaitse lainel on hea tiibu sirutada ja kaasa haarata neid, kes asja ei tunne.

Kuidas jõudsid äratundmisele, et tahad saada kiriku liikmeks?

Kunagi käisime sõpruskonnaga Koela mehe Saamo Heldema juures üht sepi tegemas. Saamo ütles, et mõtle, enne kui lööd. Iga löök jätab jälje ja seda ei saa ümber teha.

Elu on üsna sepatöö moodi, annab märke, aga alguses ei oska neid lugeda. Märkidest moodustub justkui ämblikuvõrk, mingi kogemuste pagas, aga sa ei oska neid siduda. Alles ajapikku hakkab selguma, et need märgid suunavad sind, kujundavad sinu olemust ja sinu maailmataju.

Lapsepõlvest on mul mälestusi kirikust, vanemas eas on mind kiriku poole juhtinud natuke haigused ja mõned loodusemärgid, aga ka kohtumine piiskop Tiit Salumäega. Kirikuga liitumine tegi silma lahti. See oli nagu laste mängus, kus on paberil punktid ja kui laps need ühendab, tuleb kaosest välja pilt. Nii oli ka minuga - kirik ühendas elukogemuse kaootiliselt paiknenud märgid ja mu maailmapilt selgines. Usk mõjutab minu otsuseid, ellusuhtumist, elunägemist.

Oled pühendunud koerakasvataja. Mis koerad on sul olnud?

Taksid, hannoveri verekoerad, retriiverid. Retriiver tähendab äratoojat, ta on aretatud linnukoeraks. Minu lemmik on labradori retriiver, stabiilse psüühikaga, suure tööväime ja hea haistmisega koer. Perekoerana on ta pärl, võtab omaks iga peremehe elustiili. Pimeda puhul istub kannatlikult kõrval, jahimehega on ta valmis päev otsa metsas töötama. Pommi- või narkoekoerana võib pikka aega paigal püsida ja siis teha inimeste või mürisevate sõidukite keskel keskendunult oma tööd.

Haavatud ulukite otsimiseks tõin kunagi hannoveri verekoera. Tegutsen praegugi selle nimel, et haavatud ulukite otsing muutuks traditsiooniks ja nõutavaks ka seaduse sõnaga.

Koertega tegelemine muutis mind. Mõistsin, et koer õpib kiiremini, kui teda millegi positiivsega mõjutada. Karistamine blokeerib tahte ja mõtlemisvõime. Kui on näha, et koer ei saa hakkama või ma ise lähen närvi, lõpetame treeningu. Alustame uuesti, kui oleme mõlemad rahunenud. Kiidan, kui koer teeb midagi hästi. Karistus piirdub sellega, et ma ei kiida teda.

Nõnda õppisin oma emotsioone ohjama. Keelan karmilt, kui ta haugub jalgratturi peale, aga kutsun teda rõõmsa häälega enda juurde ja nõudliku käsuga panen istuma. Samamoodi oleksin pidanud end ohjama laste kasvatamisel. Toanurgas tund aega seisnud hunnikusse kutsika nina surumine on asjatu, koer sellest aru ei saa. Ka väike laps ei taipaks, mida sa soovid, kui annad talle mähet nuusutada. Olen parem isa ja kaaslane sellest ajast, kui omandasin koerteõpetamise võtted, st kuidas suunata kedagi, kes ei suuda või ei oska ennast väljendada. Sa pead teadma, mida sa käsid ja mida nõuad, olema kannatlik.

Kas sul on veel hobisid?

Et mitte veel niipea seniilseks muutuda, on mul mõni ajuväänamise hobi. Bridž näiteks.

Mul on kaks last ja viis lapselast. Rõõmuga olen vanaisa. Räägin neile õhtujuttu. Kuidas lapsed muidu targaks saavad, kui neile lugusid ei räägita. Ka Piibel õpetab mõistujutu kaudu.

Lehte Ilves

LUGUDE KOGUMISE VÕISTLUS „MINU KODUKOGUDUS.“

Ajaleht Eesti Kiriku toimetus kuulutab välja lugude kogumise võistluse, mis on pühendatud EELK 100. aastapäevale. Lugusid ootame toimetusse 16. aprilliks.

Võistluse eesmärk - Pühendatud EELK 100. aastapäevale.

Eesmärk on innustada inimesi jagama oma koguduseelu kogemusi ning tunnustada parimaid kirjutajaid. Võistluse eesmärk on jäädvustada EELK liikmete mälestusi, hinnanguid, ettepanekuid, mis talletavad Eesti kaasaegse kiriku elu tugevusi ja nõrkusi, meeleolukaid pilte ja sündmusi, hakkajaid inimesi, vabatahtlikke, osutavad kasutamata võimalustele ning näitavad teed tulevikku.

Võistlustöö on autori arvamusel põhinev vabas vormis mõttearendus, mis sisaldab teema selget käsitlust.

Info oli märtsi Johannese Sõnumites. Palun loe: <http://haapsalu.eelk.ee/doc/ajakirjad/Marts.pdf>

KEVAD.

***Pajuurvad ja päikesekuld,
värskest niiskusest pakatav muld,
järjest pikemaks minev päev –
kas tunned: kevad on käes!***

***Võta ette jalutuskäik,
leia rahu pakkuv paik,
naudi rõõmu ja päevasooja,
kõike seda mis kingib Looja.***

Tiia Laar

SÜNNIPÄEVAD APRILLIS.

1. aprill	Lii Habak	
	Argo Miller	
2. aprill	Margus Jõgilaine	
	Siim Siht	
	Ekke Oskar Engman	
	Tuuli Lauringson	
3. aprill	Markus Rafael Kalda	
	Lukas Lamp	
5. aprill	Silvi Tarang	
	Mia Peetris	40
	Inga Pärnaste	
	Andra Paadik	
6. aprill	Indrek Jets	
	Rebecca Martin	
7. aprill	Hembo Soon	
8. aprill	Liisa Maria Kaareste	
9. aprill	Andero Kanarik	
10. aprill	Jaan Põrk	79
11. aprill	Sander Gontmacher	
	Lisanna Gontmacher	
12. aprill	Urmas Kolga	
	Ott Raatpalu	
13. aprill	Heiki Meinbek	
	Ann Heleen Kuinberg	
14. aprill	Ilmar Aasna	
	Drevon Küttim	
15. aprill	Elo Eesmäe	
16. aprill	Niina Prümmel	88
	Raul Tammet	68
17. aprill	Kaiti Reppo	
18. aprill	Merle Ojasild	
19. aprill	Mark Marcel Schwindt	
20. aprill	Endel Kõrm	87
	Martin Noot	15
	Emely Koplmaa	
23. aprill	Eve Aedmäe	80
	Lauri Luik	35
	Kadri Küttis	30
	Hans Sägi	
24. aprill	Heino Noor	95
	Selma-Edna Kõiv	87
	Tõnu Paarmaa	
	Lauri Fredrik Kariis	
25. aprill	Lehte Palts	65
26. aprill	Aleksander Jõkk	
27. aprill	Marlene Schwindt	15
28. aprill	Vilja Korjus	88
	Marika Järve	
	Jüri Põldver	
29. aprill	Egon Mik	35
	Rebecca Riin Laasi	
30. aprill	Ivar Boman	86
	Velta Mägi	72
	Ahto Borman	

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALATELE!

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani. Filippi 2:8

„Pealegi ristisurmani,“ ütleb Püha Paulus. Kas on seal mingit vahet, kuidas Jeesus surmati, surm jääb ju ikka surmaks? Jah, on küll vahet, kui mõelda sellele, mida on teada ristilöömisest. Ristilöömine oli üks julmimaid karistusviise, mida inimkond eales on välja mõelnud. Juba piitsutamine enne ristilöömist oli nii jõhker, et hukatav sageli suri selle kätte. Naelad, mis löödi ristile kinnitamisel läbi käte ja jalgade, riivasid tihti käe- või jalanärvi ja põhjustasid kohutavat ja piinavat valu. Naelte küljes ristil rippudes suruti hukatava kopsud kokku, nii et ta ei suutnud enam välja hingata. Seega ristisurm oli aeglane ja piinarikas surm lämbumisse. On teada juhtumeid, kus hukatav võeti enne surma saabumist ristilt maha, kuid ta suri ikkagi, sest ristil rippudes saadud organismi kahjustused olid nii suured ja rasked.

Lisaks sellele oli ristisurm äärmiselt häbistav ja põlastusväärne surm. Niimoodi hukati ainult kõige suuremaid kurjategijaid. Seda nimetati ka orjade karistusviisiks, sest Rooma kodanikke ei hukatud kunagi ristil, välja arvatud kõige koletumate kuritööde eest. Kui kellegi pereliige oli hukatud ristil, pidi kogu pere kandma kaasinimeste halvakspanu ja põlgust. Jeesuse surm ristil muutis Ta Tema surma soovijate silmis väga põlastusväärseks.

Püüame korra kujutleda, mida tunneksime, kui meile kõige kallim ja lähedasem inimene oleks löödud risti. Sama peaksime tundma Jeesuse surmale mõeldes, kui Jeesus ikka on meile kallis. Jeesus võttis vabatahtlikult enda peale karistuse ja surma, mis oli määratud Tema kaasinimestele nende pattude eest. Süütu oli valmis surema väga piinarikast surma süüdlaste eest, et süüdlased võiksid pääseda. Oleme seda nii palju kordi kuulnud, kuid iga kord peaks see meid uuesti vapustama, kui mõtleme, et need olid ka minu patud, mis Jeesuse ristile viisid. Peaksime kindlasti Vaiksel nädalal võtma aega ja mõtisklema ristisündmuse üle, et tõeliselt mõista seda kohutavat draamat, mis toimus Kolgatal 2000 aastat tagasi. Ilma tõelise mõistmiseta jäävad ka Ülestõusmispühad meile poolikuks ja pelgalt munadepühadeks.

**Armas Isa, kõikväeline Jumal!
Nii nagu Sinu Poeg Jeesus alandas ennast
ja sai Sulle kuulekaks surmani,
luba ka meil alanduda Tema risti alla
ja andeks paluda oma patud ja süü.
Kingi meile jõudu ja tahet, et me sureksime
oma vanale patusele elule,
et elada ainult Sinule ning kiita ja tänada
Sind ja Sinu Poega Jeesust igavesti.**

Karin Teder

NATUKE MÕTLEMIST.

Ülestõusmise kuulutajad

„On üsna kummaline, et Jeesuse ülestõusmisest kuulsid esimesena naised, mitte Jeesuse enda jüngrid,“ arutleb kirikuõpetaja usundiõpetuse tunnis.

„Võibolla tahtis Jumal, et see uudis kiiremini leviks,“ arvab Mihkel põhjust teadvat.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kl 9-15. Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse leppida kokku (tel. 52 80635). Kasutatud riiete annetustumük on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kl 10-13. Suurel nädalal 10.-15. aprillil on annetustumük suletud.

Telefon 473 7166, 473 7167.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Facebook <https://www.facebook.com/Haapsalukirik/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Toomkirik ja muuseum Vaata www.haapsalulinnus.ee Kontakt: Marika Peberg, tel 5184664, 4725346. Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.

Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com; 53477 633.

Lia Salumäe E-post: liasalumae@hotmail.ee; 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soovet, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.

